

KOPRODUKCE – VYMEZENÍ, PŘÍNOSY A MOŽNOSTI ROZVOJE

Souhrnná výzkumná zpráva

Zpracovala:
Hana Průchová

2023

Obsah

ÚVOD

<u>1.</u>	<u>KOPRODUKCE</u>	<u>5</u>
1.1.	VYMEZENÍ POJMU KOPRODUKCE	5
1.2.	RŮZNÁ HLEDISKA TYPU KOPRODUKČÍ	6
<u>2.</u>	<u>PŘÍNOSY KOPRODUKCE</u>	<u>9</u>
2.1.	Z POHLEDU ZAPOJENÝCH INSTITUCÍ A AKTÉRŮ	9
2.2.	Z POHLEDU OBLASTI SCÉNICKÝCH UMĚNÍ	9
<u>3.</u>	<u>LIMITY KOPRODUKCE</u>	<u>11</u>
3.1.	PŘEKÁŽKY A OMEZENÍ KOPRODUKCE	11
3.2.	PŘEDPOKLADY ÚSPĚŠNÉ SPOLUPRÁCE	12
<u>4.</u>	<u>MOŽNOSTI DALŠÍHO BĚDÁNÍ A ROZVOJE</u>	<u>13</u>

ZÁVĚR

SEZNAM ZDROJŮ

SEZNAM PŘÍLOH

Úvod

Výzkumný projekt *Koprodukce – vymezení, přínosy a možnosti rozvoje* (dále též *Koprodukce*) reaguje na **existující potřeby aktérů kulturní sféry**, kteří své tvůrčí aktivity realizují či zamýšlejí realizovat formou **koprodukční spolupráce**. Bez ohledu na charakter zapojených subjektů, téžistě, formát a povahu jejich tvorby narážejí zástupci zřizované i nezřizované sféry na řadu překážek a limitů, jimž musí v projektech založených na vzájemné spolupráci čelit. Problémy vyplývají z různých podmínek a mechanismů, které souvisí s právní formou zapojených subjektů, institucionálním nastavením či způsobem práce, ale i požadavky, které na realizátory koprodukčních projektů kladou poskytovatelé dotačních prostředků či zřizovatelé. Přese všechny negativní jevy a limity se v prostředí scénických umění, které je polem našeho výzkumu, objevuje řada koprodukčních iniciativ a projektů, neboť je jejich aktéři považují z mnoha důvodů za přínosné.

Cílem projektu *Koprodukce* bylo zmapovat aktuální stav a vztah kulturních aktérů působících v oblasti scénických umění k projektům založeným na koprodukční spolupráci. Otázky, které nás zajímaly, se vztahovaly k chápání pojmu koprodukce, motivaci, která kulturní aktéry vede k rozhodnutí realizovat koprodukční projekty, identifikaci přínosů, které aktéři od vzájemné spolupráce očekávají/získali, ale i limitů, překážek a problémů, na něž narážejí/narazili. Primární **cílovou skupinou** a současně respondenty výzkumu byli zástupci zřizovaných a nezřizovaných divadel, a to jak z uměleckých, tak umělecko-manažerských profesí, i umělci působící na volné noze. Sekundární cílovou skupinou byli zástupci státní správy a místní samosprávy, kteří mají v gesci oblast kultury, potažmo scénických umění, a další odborná veřejnost.

Výzkum kvalitativního charakteru probíhal od **ledna do prosince 2022** a podíleli se na něm reprezentanti subjektů různého charakteru, kteří do tématu vnášeli potřebnou odbornou erudici i pohled specifický pro oblast jejich působení. Základní **jádro řešitelského týmu** tvořili zástupci Nové sítě, servisní organizace pro kulturu, Petr Pola a Adriana Světlíková. Dále se na projektu podíleli Marta Ljubková (hlavní dramaturgyně kulturní křižovatky Vzlet), Barbora Gregorová (dramaturgyně Národního divadla Brno) a Hana Průchová (pedagožka a prodávka pro výzkum Divadelní fakulty JAMU).

Hlavním **výzkumným prostředkem** se stala **participativní setkání** se zástupci cílových skupin, která proběhla v Praze, Brně a Ostravě.

- První setkání pod názvem *Ne-závislá spojení* se uskutečnilo na zkušebně Činohry Národního divadla v **Praze** dne **24. 2. 2022** v rámci festivalu Malá inventura. Jednalo se o iniciační debatu o spolupráci mezi nezávislou scénou a zřizovanými institucemi (v tomto případě primárně divadly nesoucími název Národní), která měla formu panelové diskuse, v rámci níž vystoupili Marta Ljubková, tehdejší šéfdramaturgyně činohry Národního divadla v Praze, Barbora Gregorová, dramaturgyně Národního divadla Brno, a Norbert Závodský, dramaturg Národního divadla moravskoslezského v Ostravě.

Zaměření a náplň setkání jsou blíže popsány v dílčím výstupu projektu – úvodní slovo k diskusi v Praze, které vyšlo v almanachu Činohry Národního divadla v Praze (č. 4, květen 2022) a nachází se v příloze A této zprávy.

- Druhé setkání nazvané *(Ne) závislá spojení II* se uskutečnilo na zkušebně Janáčkova divadla v **Brně** dne **28. 5. 2022** v rámci festivalu Divadelní svět Brno. Participativní debaty, která měla podobu World Café, se zúčastnilo celkem 24 zástupců zřizované a nezřizované scény převážně z Brna a Prahy (seznam účastníků viz příloha B – Závěrečná zpráva z pracovního setkání v Brně), kteří byli rozděleni do dvou diskusních okruhů – dramaturgického a

organizačně-produkčního. V rámci dramaturgického okruhu účastníci diskutovali následující otázky:

- Co může koprodukce přinést zřizované a co nezřizované scéně? Jaké mohou být přínosy konkrétně pro vás?
- Jaké jsou důvody, „proč“ chceme do koprodukční spolupráce jít?
- Jako koprodukční formáty může spolupráce mít? A jaký vliv to má na dramaturgické směřování instituce, festivalu, nezávislého souboru?

V rámci okruhu organizačně-produkčního diskutovali účastníci následující otázky:

- Co může koprodukce z produkčně-organizačního hlediska přinést zřizované a co nezřizované scéně (aneb zmapování očekávaného přínosu pro ně samotné)?
- Co potřebuje/očekává v koprodukcích od zřizované scény nezřizovaná scéna a naopak (aneb zmapování toho, jaká očekávání mají od druhé strany)?
- Jaké koprodukční formáty může spolupráce mít? A jaký vliv to má na proces produkce?

Podrobný průběh setkání je popsán v dílčím výstupu projektu – závěrečné zprávě z pracovní skupiny v Brně, která byla rozeslána všem účastníkům debaty, zveřejněna na webu festivalu Divadelní svět Brno a nachází se v příloze B této zprávy.

- Třetí setkání (Ne) závislá spojení III proběhlo v Divadle Jiřího Myrona v **Ostravě** dne **4. 12. 2022** v rámci divadelního festivalu OST-RA-VAR. Participativní debata v upraveném formátu World Café přivítala celkem 20 účastníků zřizované a nezřizované scény, kteří tentokrát diskutovali společně bez ohledu na svou profesi. Oproti předchozím dvěma setkáním se do debaty zapojili rovněž zástupci ostravské divadelní scény a dalších regionálních divadel (seznam účastníků viz příloha C – Závěrečná zpráva z pracovního setkání v Ostravě). S ohledem na složení aktérů, z nichž část se předchozích debat účastnila a část nikoliv, byly zvoleny následující tematické okruhy:
 - Naše zkušenosti s koprodukčními projekty (očekávání, formáty, přínosy, aktéři)
 - Co naše koprodukční aktivity limituje či brzdí (na úrovni naší instituce, partnerů, s nimiž spolupracujeme, legislativních a obdobných podmínek podporujících subjektů)
 - Co koprodukčním aktivitám prospívá/co by nám pomohlo (ze strany naší instituce, partnerů, s nimiž spolupracujeme, našich podporovatelů)

Podrobný průběh setkání je popsán v dílčím výstupu projektu – závěrečné zprávě z pracovní skupiny v Ostravě, která byla rozeslána všem účastníkům debaty a nachází se v příloze C této zprávy.

Poznatky, názory a zkušenosti, které zástupci zřizované a nezřizované scény na setkáních sdíleli, jsme podrobili obsahové analýze a na jejím základě zpracovali předkládanou **souhrnnou výzkumnou zprávu**, doplněnou o odpovídající přílohy. Zpráva je strukturovaná do několika kapitol. První se zabývá problematikou definice pojmu koprodukce a kategoriemi koprodukčních projektů. Druhá se soustředí na přínosy spolupráce, a to jak na individuální úrovni zapojených umělců a dalších profesí, tak na úrovni kulturní instituce a oblasti scénických umění jako takové. Třetí kapitola analyzuje překážky a limity koprodukčních projektů a pojmenovává potřeby, které kulturní aktéři ve vztahu k vzájemné spolupráci mají. Poslední kapitola před závěrem se zaměřuje na možnosti dalšího rozvoje koprodukčních projektů a prostředí, v němž vznikají. Vedle poznatků z participativních setkání pracuje rovněž s výsledky analýzy od stolu, která se zabývala

podmínkami podpory koprodukčních projektů na úrovni vybraných grantových programů Ministerstva kultury a místní samosprávy. Závěr pak shrnuje zásadní poznatky, které z výzkumu vzešly, a pojmenovává cesty a témata, jimiž by bylo vhodné se dále hlouběji zabývat.

1. Koprodukce

1.1. Vymezení pojmu koprodukce

Pojem **koprodukce** je úzce spjat s filmovým prostředím, kde označuje spolupráci mezi několika výrobci při výrobě audiovizuálního díla. Dle shrnující definice, jež se nachází v otevřené encyklopedii Wikipedia, je koprodukce „institucionalizovaná a právně podložená produkce filmového díla, na které se podílejí dva nebo více producentů (produkční společnosti, produkční organizace), příp. národních kinematografií. Představuje tedy společnou, sdruženou produkci filmového díla, která může mít mezinárodní i vnitrostátní charakter a je založená na finanční nebo též tvůrčí spoluúčasti.“¹

Další, rozšířenější příklad vymezení koprodukční spolupráce lze nalézt na stránkách filmových studií Barrandov, kde jsou uvedeny rovněž podmínky, resp. kritéria, které při posuzování potenciální koprodukce hrají roli.²

„Společnost Barrandov Studio a.s. vstupuje do koprodukčních vztahů jak finančním vkladem, tak i nefinančním vkladem – věcným plněním. Rozsah se odvíjí od nabídky producenta filmu, kvality scénáře a dramaturgické přípravy, finančního zabezpečení a obsazení celého tvůrčího týmu (akcentován je režisér a herecké obsazení). Finanční aspekt a propočet návratnosti nehraje jedinou rozhodující roli, protože nedílnou a podstatnou součástí rozhodování je i umělecká hodnota předkládaného filmu.

Hlavními kritérii výběru jsou:

- atraktivita námětu a scénář,
- renomé producenta,
- rozpočet a finanční plán
- propočet finanční návratnosti projektu,
- distributor nebo sales agent,
- režisér,
- herecké obsazení,
- obsazení další tvůrčích profesí.“

Co se oblasti scénického umění týče, slovník Cambridge Dictionary v definici koprodukce sice divadlo zmiňuje, ale omezuje se na bazální vysvětlení tohoto termínu: „Koprodukce = film, televizní pořad nebo divadelní inscenace organizovaná dvěma nebo více osobami nebo organizacemi, nikoliv pouze jedním subjektem (osobou/organizací).“³

Podrobnější, stále však obecné vymezení koprodukce můžeme najít především v pramenech zabývajících se mezinárodními projekty spolupráce. Příkladem může být definice, která se nachází v publikaci IETM International Co-production Manual: „Koprodukce v oblasti scénických umění zahrnuje dva nebo více produkčních partnerů, kteří uzavřou smluvní dohodu o podpoře tvorby a distribuce inscenačního projektu či procesně-orientovaného projektu.“⁴

Jednoznačnější definice koprodukce pro oblast scénických umění v současné době chybí, což potvrdily i námi realizované participativní debaty. Ukázalo se, že účastníci chápou pojem

¹ Koprodukce. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 23. 11. 2022 [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Koprodukce>

² *Koprodukce. Barrandov je film.* [online]. Praha: Barrandov Studio, 2023 [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://www.barrandov.cz/o-nas/koprodukce/>

³ *Co-production* [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/co-production>

⁴ STAINES, Judith, Sophie TRAVERS a M. J. CHUNG. *International Co-Production Manual: the journey which is full of surprises* [online]. Brussels: IETM (international network for contemporary performing arts), 2011 [cit. 2023-01-16]. ISBN 978-2-9601106-0-9.

koprodukční spolupráce různým způsobem, což se odvíjelo od rozdílných očekávání i zkušeností s tímto typem projektů. Pro účely našeho bádání, resp. diskusí jsme pojem koprodukce předem nikterak zásadněji vymezovali (s výjimkou akcentace specifik kooperace mezi zřizovanou a nezřizovanou sférou) a naopak se soustředili na zmapování vnímání pojmu zúčastněnými kulturními aktéry a sběr informací o různém charakteru realizovaných, připravovaných či zamýšlených koprodukčních projektů.

Potřeba definovat pojem koprodukce a jeho různé vrstvy však zůstává, a to zvláště v případě, začneme-li se zabývat možnostmi jeho podpory například ze strany poskytovatelů veřejných financí (o tomto tématu dále, viz kapitola 4 – Možnosti rozvoje). Proto jsme, resp. členka řešitelského týmu Barbora Gregorová, v tuto chvíli a na základě zrealizovaných setkání definovali alespoň pracovní definici pojmu koprodukce: „Koprodukce je institucionalizovaná a právně podložená produkce díla/výstupu, na kterém se podílejí dva nebo více partnerů/producentů. Představuje společnou, sdruženou produkci díla, která může mít mezinárodní i vnitrostátní charakter a je založena na finanční a též tvořivé spoluúčasti. Konkrétní podobu vztahů mezi produkčními partnery upravuje smlouva, která obsahuje ustanovení o jejich podílu na realizaci díla (finanční, personální, tvořivá, technický, technologický atd.), rozsahu práv k realizovanému dílu, podílů z distribuce atd.“

1.2. Různá hlediska typu koprodukcí

Na základě debat, v nichž účastníci sdíleli vlastní zkušenosti s různým charakterem a formátem koprodukcí, jsme definovali různá hlediska, prostřednictvím kterých je možné koprodukční projekty kategorizovat. S ohledem na charakter vstupních dat odvislých od složení participantů realizovaných diskusí se logicky nejedná o kategorizace vyčerpávající. Pro větší názornost doplňujeme následující text o příklady konkrétních koprodukčních projektů, realizovaných ve spolupráci zřizované a nezřizované scény v českém prostředí.

Každý koprodukční projekt charakterizují určité typy hlavních aspektů, které jsme na základě diskusí pojmenovali jako osy koprodukce. Tyto osy vedou přes typ koprodukce, typ instituce a také typ výstupů, což jsou aspekty, jež se projevují v charakteru projektu i podmínkách, jež jeho přípravu a realizaci ovlivňují. Znalost těchto aspektů ve vztahu k zamýšlenému koprodukčnímu projektu i schopnost pojmenovat si jeho širší kontext je jedním z podstatných kritérií úspěšnosti budoucí realizace.

Na koprodukční projekty lze nahlížet pohledem **typu instituce**, resp. **právní formy zapojených subjektů**. V rámci našeho výzkumu jsme se soustředili především na oblast spolupráce zřizované a nezřizované scény, tedy příspěvkových divadel zřizovaných státní správou či územní samosprávou na straně jedné, a ostatních typů subjektů na straně druhé (zapsané spolky, zapsané ústavy, příp. obecně prospěšné společnosti, ale i společnosti s ručením omezeným). Do koprodukčních projektů samozřejmě vstupují i samotní umělci, kteří působí v rámci kategorie tzv. svobodných povolání (tzn. mimo rámec živnostenského zákona a v intencích zákona autorského), nebo fyzické osoby podnikající na základě živnostenského oprávnění. Typ instituce, resp. právní formy koprodukčních partnerů hraje důležitou roli pro pochopení podmínek, ve kterých onen subjekt funguje a kterými se musí řídit, což je podstatné pro nastavení způsobu spolupráce i znalost možných omezení a překážek, viz kapitola 3 – Limity koprodukce.

Příklad spolupráce subjektů zřizované a nezřizované sféry:

Spolupráce Švandova divadla na Smíchově, příspěvkové organizace hlavního města Prahy, a umělecké skupiny Spitfire Company fungující pod zapsaným spolkem Bezhlaví z.s. – koprodukční projekt Muž vlastní penis, vagina vlastní ženu ([link](#))

Spolupráce Městských divadel pražských, p.o. a Lenka Vágnerová & Company, z.s. na inscenačním projektu Riders ([link](#))

Dalším aspektem, na základě kterého je možné koprodukce kategorizovat, je hledisko do projektu **zapojených segmentů umění či oborových polí**. V rámci našeho výzkumu jsme se primárně

soustředili na spolupráci subjektů působících v oblasti divadla, resp. scénických umění, což mělo vliv i na výběr respondentů. V debatách se však účastníci logicky dostali i k dalším typům koprodukcí interdisciplinárního charakteru, do nichž jsou zapojováni partneři z dalších segmentů umění, například hudby, audiovizí, výtvarných umění či literatury. Jedná se tedy o spolupráce mezi uměleckými institucemi/subjekty, avšak v rámci širšího pole uměleckých disciplín. Širší kategorií interdisciplinárních koprodukcí jsou pak projekty realizované uměleckou institucí/subjektem a institucí jiného charakteru (vědecký ústav, vzdělávací instituce, paměťová instituce atd.).

Příklady vztahující se k zapojeným segmentům umění či oborovým polím:

Spolupráce Divadla pod Palmovou, resp. Studia Palm OFF, a Divadlem F. X. Kalby (punk/undergroundová odnož libereckého divadla F. X. Šaldy) na inscenaci 1000 věcí, co mě serou, aneb tvoje bába je komedie ([link](#))

Spolupráce festivalu Tanec Praha a Národní galerie Praha na uvedení happeningové verze performance DUETY ([link](#)).

Festival umění a kreativity ve vzdělávání pořádaný Centrem současného umění DOX, platformou pro kreativní učení uMĚNÍM, Společností pro kreativitu ve vzdělávání a řadou dalších partnerů (např. Hraničář, Moravská galerie, Tanec Praha ad. [link](#))

Výzkumný projekt Umělecký výzkum tvorby divadelních inscenací s herci s Downovým syndromem jako účinného prostředku sociální inkluze, realizovaný Divadelní fakultou JAMU a Divadlem Aldente ([link](#)).

Zásadním hlediskem pro další možnou kategorizaci koprodukčních projektů je samozřejmě **charakter výstupů a formátů tvůrčí spolupráce**. Z hlediska výstupů účastníci nejčastěji hovořili o různých typech inscenačních a performančních projektů, které se mohou prolínat z dalšími výstupy a aktivitami (workshopy, jiné formy sdílené know-how, stínování tvůrčí práce). V diskusích byly zmiňovány i specifické/potenciální výstupy, například:

- Dramaturgický inkubátor jako prostředek sdílení dramaturgických vizí mezi kulturními aktéry ze zřizované a nezřizované scény, který by přispěl k síťování a diskusi o možných strategiích a intervencích v oblasti koprodukční spolupráce.
- Extrémní/externí dramaturgické projekty, tedy takové, jejichž téma, zvolená forma či žánr vyžadují spolupráci více subjektů.
- Workshopy, work in progress, site specific projekty, tedy výstupy, které pomáhají proměňovat nejen koncepční a dramaturgické přemýšlení nad tématem, ale i kulturu spolupráce a fungování inscenačního a organizačního týmu, způsoby tvůrčí práce či práce s divákem, a sdílet know how.

Zaměření koprodukčního projektu se logicky odvíjí od zamýšleného účelu a tématu, které je pro tvůrčí práci a spolupráci klíčové. Z debat vyplynulo, že nejzřetelněji se koprodukce realizované respondenty realizují na půdorysu „mám téma, oslovím partnera / partner mě osloví, protože má téma“. Z hlediska tvůrčí práce je zajímavější to, co koprodukční přístup přirozeně nabízí, a sice společné hledání tématu, kdy na základě dlouhodobější diskuse a bádání spolupracujících partnerů, například formou určité otevřené laboratoře/inkubátoru, vznikne jedna či více inscenačních projektů či koprodukcí děl. Další přístup pak představuje mnohem otevřenější vztah k médiu výsledného uměleckého díla, byť ve výsledku v koprodukci vlastně ani o umělecké dílo jít nemusí. Jde o situaci, kdy se spojují partneři, kteří používají různé vyjadřovací prostředky (médiá) a společně pracují na podobném tématu. Výsledek pak přesahuje rámec vzniku divadelního díla (například spolupráce divadla a galerie).

Příklady různých formátů a výstupů koprodukcí spolupráce:

Spolupráce Run OpeRun, z.s., kulturní křižovatky Vzlet (funguje pod Ústředna, s.r.o.) a příspěvkové organizace Moravské divadlo Olomouc na české opeře Zabijačka ([link](#)).

Spolupráce Spitfire Company (Bezhavi z.s.), multifunkčního kulturního centra UFFO Trutnov a Játka 78, z.ú. na multižánrovém projektu Prezidenti ([link](#)).

Koprodukce Studia Alta v Praze a Divadla Piki Pezinok na pohybově-objektové performanci Mikrosvětý ([link](#)). Projekt vznikl v rámci širší spolupráce více partnerů (např. Centrum choreografického rozvoje SE.S.TA, Divadlo Drak Hradec Králové ad.).

Koprodukce Burki&com (BURKICOM, z.ú.) a multifunkčního kulturního centra UFFO Turnov na vizuálně pohybovém projektu Růžový samuraj ([link](#)).

Společný mezinárodní projekt What'SAP Divadla Archa s organizacemi Kulturanova (Srbsko), Compagnie DK-Bel (Francie) a ProProgressione (Maďarsko), který se zabývá sociálně-specifickým, dokumentárním a komunitním divadlem ([link](#)).

Uvedené osy koprodukce nejsou vyčerpávající. V rámci našeho pilotního výzkumu tématu koprodukce jsme se zaměřovali primárně na české prostředí a spolupráci mezi zřízovanou a nezřízovanou scénou, a proto jsme se vědomě nesoustředili například projekty mezinárodní spolupráce (tedy pohled skrze širší geografické hledisko), které by vyžadovaly samostatnou debatu a prostor.⁵ Námi pojmenované osy koprodukce umožňují kulturním aktérům vymezit pozici jejich koprodukčního záměru na mapě různých typů projektů, uvědomit si jeho specifika a pojmenovat vstupní předpoklady, podmínky a případné limity zamýšlené spolupráce – viz kapitola 3 Limity koprodukce. Pozitivní stránkou věci, tedy přínosy koprodukční spolupráce, se budeme zabývat v kapitole následující.

⁵ Tématem zahraniční spolupráce, byť úžeji fokusované především na příspěvková divadla, se v poslední době věnovala např. Daniela Zarodňanská ve své disertační práci Repertoárové divadlo v mezinárodním prostředí, úspěšně obhájené v květnu 2022 na Divadelní fakultě JAMU. Text je volně dostupný zde: <https://is.jamu.cz/th/ps76n/?kod=HF0025z:lang=en:id=744>

2. Přínosy koprodukce

Předmětem následující kapitoly je shrnutí názorů, poznatků a zkušeností, které vzešly z participativních setkání a vztahují se k tématu přínosů koprodukce. V rámci debat nás zajímala motivace a očekávání, s nimiž účastníci vstupují do projektů spolupráce, a rovněž přínosy, které v rámci dosud realizovaných koprodukcí identifikovali a oceňují. Pro větší přehlednost kapitoly strukturujeme do dvou částí, kdy nás v té první budou zajímat přínosy z pohledu zapojených institucí a aktérů a v druhé možné pozitivní dopady na oblast scénických umění, potažmo kultury.

2.1. Z pohledu zapojených institucí a aktérů

Koprodukční projekty mají přínos pro **rozvoj vnitřního prostředí zapojených institucí i jednotlivé členy koprodukčních týmů** bez ohledu na profesi. Velký význam má dle účastníků debat narušování stereotypů, neboť koprodukční projekty zprostředkovávají možnost poznat jiný způsob umělecké, umělecko-technické i produkčně-organizační práce. Vzájemně konfrontovat, srovnávat a pochopit vlastní tvůrčí postupy i přístupy ke způsobu řízení a organizování práce.

Společná práce lidí z různých prostředí a s různou zkušeností posiluje vzájemnou synergii a inovativní myšlení, které může vést k vzniku nových uměleckých formátů, inspiraci k změně organizace práce atd. Zapojení cizího elementu, jenž přirozeně zahrnuje určitou míru nepředvídatelnosti, vede k obohacení, které mnohdy nelze předem odhadnout a přesahuje původní očekávání a představy.

Koprodukce může vést k větší dehierarchizaci tvůrčí práce a solidaritě, potažmo větší zodpovědnosti. Rovnocennost partnerů, kterou diskutující účastníci považovali v koprodukčních projektech za zásadní, pak zpětně ovlivňuje klima ve vlastní instituci a podněcuje k zaváděním nových modelů práce a fungování.

Na úrovni **jednotlivých zapojených členů koprodukčních týmů** představuje spolupráce příležitost pro vystoupení z komfortní zóny a konfrontaci vlastních zaběhlých stereotypů. Koprodukce umožňuje poznat jiné aktéry, vytvořit si nové vazby a v případě vzájemného porozumění tyto kontakty posléze využít pro dlouhodobější spolupráci. V případě projektů, jehož týmy tvoří spolupracovníci z jiných kulturních prostředí či například zahraničí, je benefitem i vzájemné kulturní obohacení.

Významné benefity vyplývají ze **vzájemného sdílení** různého typu. Koprodukce umožňuje sdílet prostory a zázemí, včetně technologického vybavení, a tím například realizovat náročnější projekty. Přispívají k rozšiřování divácké základny skrze prolínání vlastních diváckých skupin. Společná propagace posiluje vizibilitu koprodukčních partnerů, podporuje budování značky a zvyšování kreditu (jak u diváků, tak dalších důležitých zainteresovaných stran, například donorů, podporovatelů, odborné veřejnosti). V debatách bylo zmíněno o sdílení specifických znalostí, dovedností a kompetencí (specifické tvůrčí postupy, technické a technologické znalosti, know how z oblasti práce s publikem, fundraisingu, legislativy atp.), které jsou vlastní zástupcům jednotlivých zapojených subjektů. Koprodukce tak představuje i prostor pro (vzájemné) učení se a rozvoj a může být impulsem pro další profesionalizaci v oblastech, kde má jeden z partnerů větší zkušenosti.

2.2. Z pohledu oblasti scénických umění

Realizace koprodukčních projektů neovlivňuje jen zapojené subjekty a jednotlivce, ale má **pozitivní přínosy** i pro externí prostředí, v našem případně **oblast scénických umění**. Spolupráce napříč zřízovanou a nezřízovanou sférou, mezi subjekty různého institucionálního zakotvení vytváří efekt potřebného kulturního pohybu, pozitivního kulturního ovlivnění a diverzifikace. Přispívá k vytváření společného kulturního kapitálu a ve výsledku může přispívat k dehierarchizaci

tvůrčí spolupráce, kdy mizí předpoklad, že nezřizované instituce jsou ve srovnání s těmi zřizovanými ve slabší pozici. Zapojování umělců napříč nezávislým segmentem a zřizovanou sférou umožňuje rozšiřovat umělecké formáty a obohacovat kulturní nabídku. Pozitivní vývoj se může zrcadlit i do amatérského prostředí a posilovat jej.

Koprodukční projekty mohou být jednou z cest, jak reagovat na **nadprodukcí uměleckých projektů**. Na participativní debatě v Brně bylo formulováno téma pro další polemiku: „Kultury je moc. Zřizovaná sféra i z titulu svých závazků vůči zřizovatelům je orientovaná na výkon a kvantitu. Co snížit počet premiér a dát prostor koprodukčním projektům, které umožní oslovit i jiné divácké skupiny?“⁶ V návaznosti na tento postoj/přístup byly formulovány potenciální přínosy pro oborové prostředí – snížení množství produkcí podporou menšího počtu koprodukcí, z toho vyplývající ekonomicky a ekologicky šetrnější přístup ke zdrojům, tedy času, prostoru, energiím, posílení zájmu divácké obce, možnost soustředněji a kvalitněji tvořit.

⁶ Viz příloha C – Závěrečná zpráva z pracovní skupiny v Brně, str. 10, shrnutí debaty v organizačně-produkčním okruhu, stůl č. 1 facilitovaný Petrou Vodičkovou z Divadelní fakulty JAMU.

3. Limity koprodukce

Následující kapitola se zabývá překážkami a omezeními, na něž zástupci zřizované a nezřizované sféry narážejí jak v situaci, kdy realizují koprodukční projekty, tak už i v momentech, kdy tento typ aktivit teprve zvažují či iniciují. Vychází z premisy, že znalost možných problémů a bariér je podstatná pro úspěšné nastavení podmínek koprodukce i pro její následnou realizace. Poznatky vychází primárně z realizovaných participativních debat; dílčím způsobem též ze základní sondy do podmínek vybraných dotačních programů na úrovni Ministerstva kultury ČR a místních samospráv, realizované formou výzkumu od stolu.

3.1. Překážky a omezení koprodukce

První z oblastí, na níž je třeba upřít pozornost, jsou **odlišnosti vyplývající ze způsobů a podmínek fungování zřizované a nezřizované sféry**. Nejde přitom jen o objektivně existující rozdíly vyplývající z různých institucionálních forem, ale i představy (někdy též předsudky) o tom, jak fungují či nefungují subjekty z jiného typu prostředí.

Z hlediska organizačních a legislativních podmínek i modelů fungování hodnotili účastníci pracovních skupin nezávislé subjekty jako flexibilnější a efektivnější. Zřizovaná divadla byla vnímána jako subjekty s větší stabilitou, ať už se jedná o finance, zázemí (technické, prostorové, materiální) či personální zabezpečení. Další charakteristikou těchto institucí je plánování v delších časových horizontech a s předstihem. Provozně-organizační modely a způsob plánování subjektů ze zřizované a nezřizované sféry se liší, což může v případě, že si partneři neuvědomují vzájemné odlišnosti, vést k problémům. Zřizované instituce jsou pak někdy vnímány jako těžkopádné organizace se složitou víceúrovňovou rozhodovací hierarchií a dlouhými komunikačními řetězci. Neziskové subjekty jako nekoordinovaní partneři, nad nimiž visí otázka, zda jsou schopny fungovat profesionálně a participovat zodpovědně na velkých projektech vyžadujících spoustu zkušeností.

Mezi rozdíly, vyplývající z jiného právní ukotvení, účastníci debat uváděli například jiný přístup k rozsahu a rozdělení pracovní doby (ovlivňuje možnosti zkoušení), jiný způsob uvádění inscenací (blokové hraní versus střídání titulů v hracím programu), rozdílné smluvní ošetření vztahů s pracovníky (zaměstnanci v rámci pracovních smluv versus umělci najímaní na konkrétní projekt na základě licenčních smluv), odlišné podmínky vztahující se k finančními řízení či mzdovému ohodnocení pracovníků, jinak plánované závazky.

Limitem potenciální spolupráce, který byl často zmiňován, byla **neznalost partnera** a jeho přístupů k tvůrčí i produkční práci a s tím související nedůvěra. Kulturní aktéři hovořili o nedostatků příležitosti k síťování, k pochopení odlišností a specifik v nastavení a fungování jiných typů kulturních aktérů. Někdy zmiňovali mentální bariéry související s předpokladem, že koprodukční spolupráce je z různých důvodů náročná a je otázkou, zda má smysl a význam se do ní zapojit. Specifická je pak situace, kdy především ve zřizovaných institucích mají jeho zaměstnanci o koprodukcí zájem, ale chybí podpora nejvyššího vedení.

Co se **produkčně-organizační stránky** týče, kulturním aktérům někdy chybí informace o tom, jakým způsobem smluvně ošetřit koprodukční spolupráci a nastavit všechny potřebné podmínky. Na straně neziskových subjektů narážíme na personální kapacity a nedostatek pracovníků, především techniků a produkčních. Specifické problémy vnímají organizátoři koprodukčních projektů, v nichž jsou zapojeny subjekty, jež dělí větší geografická vzdálenost (vyšší rozpočet vzhledem k nákladům na cestovné a ubytování, v případě zaměstnanců na pracovní smlouvy pak náklady související s povinnostmi hradit cestovní náhrady po celou dobu služební cesty).

Další oblast potenciálních omezení souvisí s **oblastí grantových řízení a kulturní politiky**. Standardní dotační programy zaměřené na podporu projektů v oblasti scénických umění koprodukční projekty apriori neodmítají. Nastavení podmínek však přináší některé, více či méně limitující, překážky. Pro účely této zprávy jsme provedli sondu do několika vybraných dotačních

programů, které poskytují podporu projektům v oblasti divadla a tance, a to jak na úrovni státní správy, tak vybraných místních samospráv.

V případě Ministerstva kultury ČR jsme se zaměřili na programy „Kulturní aktivity“ na podporu projektů profesionálního divadla a „Kulturní aktivity“ na podporu projektů profesionálního tance, pohybového a nonverbálního umění, které jsou z hlediska formálních podmínek v podstatě totožné. Oba programy explicitně uvádějí možnost podat projekt, na kterém se podílí další spoluorganizátor. Žadatelem je v takovém případě subjekt, který nese odpovědnost za realizaci projektu, což musí být v případě úspěšné žádosti doloženo kopií spoluorganizátorské smlouvy (ta musí deklarovat, že žadatel je za projekt odpovědný). V podmínkách je dále uvedeno, že veškeré výdaje a příjmy související s projektem musejí projít účetnictvím žadatele a že žadatel nesmí dotaci převádět na jiné právnické a fyzické osoby, pokud se nejedná o přímou úhradu výdajů spojených s realizací projektů (například nájemné, výroba tiskových materiálů, platba agentuře zastupující výkonného umělce). Jak řešit situaci, kdy je koprodukční projekt realizován dvěma a více zcela rovnocennými partnery, v podmínkách stanoveno není. Program vždy předpokládá jednoho hlavního organizátora, což reálně neodpovídá praxi koprodukčních projektů.

Další otázkou, kterou předmětné programy explicitně neřeší, je situace, kdy se na projektu podílí subjekty nezávislé a zřizované scény. V případě tematických okruhů 2 – Nový inscenační projekt, 3 – Provozování inscenačního projektu a 9 – Jiný projekt (analogicky pro program na podporu divadla i program na podporu projektů profesionálního tance, pohybového a nonverbálního divadla), které mohou být obsahovým zaměřením relevantní pro koprodukční projekty, je explicitně uvedeno, že se jedná o okruhy určené výhradně nezávislým subjektům, což je vzhledem k existenci Programu státní podpory profesionálních divadel, symfonických orchestrů a pěveckých sborů, v rámci kterého se o podporu hlásí subjekty ze zřizovatele, logické. Z vyhlášení není zřejmé, jak se tato podmínka projevuje v případě koprodukčních projektů, na nichž se podílí subjekty z nezřizované a zřizované sféry, byť se samozřejmě nabízí možnost realizovat projekt pod hlavním organizátorem, kterým bude zástupce neziskové sféry. Jak však bylo uvedeno výše, dojde k určitému formálnímu vychýlení ve vnímání charakteru spolupráce, protože v případě koprodukcí účastníci debat jednoznačně prosazovali a oceňovali rovnocenné zapojení všech projektu se účastnících partnerů.

Ještě komplikovanější situace nastává ve chvíli, kdy má projekt koprodukční spolupráce realizovaný subjekty ze zřizované a nezávislé scény interdisciplinární charakter, tzn. propojuje různé segmenty z oblasti umění (a jak bylo uvedeno v podkapitole 1.2 Různá hlediska typů koprodukcí, tyto projekty vznikají). Mezioborové projekty se předkládají do toho typu programu, v rámci jehož oborového zaměření se realizuje významný podíl projektových aktivit (tzn. například od programu „Kulturní aktivity“ na podporu projektů profesionálního tance, pohybového a nonverbálního umění se předkládají projekty interdisciplinárního charakteru s výrazným podílem taneční/pohybové složky). V případě koprodukčních projektů, jejichž výsledkem jsou netradiční interdisciplinární formáty, však může být stanovení poměru „hlavního“ oboru problematické. Náročnější může být i jejich proces hodnocení.

Podobné formální podmínky vykazují i vybrané dotační programy na úrovni místních samospráv. Dotační programy v oblasti kultury vyhlašované Statutárním městem Brnem jsou podobné jako program Kulturních aktivit strukturované do kategorií dle oblasti kultury. Scénických umění se nejvíce týká Dotační program pro poskytování dotací v oblasti divadla, performance a cirkusu a dále Dotační program pro poskytování dotací v oblasti tance. Explicitní uvedení možností podpory koprodukčních projektů v programech není. Příjemce dotace se zavazuje k tomu, že nepřevéde svá práva a povinnosti na jinou osobu a bude projekt či činnost realizovat na vlastní účet a odpovědnost. Obdobné podmínky a chybějící informace o možnostech podpory koprodukčních projektů vykazují i další vybrané dotační programy, např. Program podpory v oblasti kultury a umění Hlavního města Prahy. V případě programu Statutárního města Ostrava zaměřeného na poskytnutí dotací v oblasti kultury v roce 2023 je pojem „koprodukce“ zmíněn v části zabývajícími

se kritérii hodnocení předložených projektů. V parametru 2, který se týká kvality projektu, je mimo jiné uvedeno kritérium koprodukcce s významnými zahraničními partnery (v případě popisu ukazatelů, které přispívají k nejvyššímu hodnocení parametru), resp. významnými tuzemskými partnery (v případě popisu ukazatelů, které přispívají k hodnocení parametru v rozmezí středních hodnot). Bližší informace o podmínkách koprodukčních projektů uvedeny nejsou.

V rámci specifické oblasti vztahu zřizovaných subjektů s jejich zřizovateli je pak třeba otázku koprodukčních projektů vnímat v kontextu celkové činnosti a ve vztahu k zřizovatelem očekávaným výkonnostním ukazatelům. V diskusi účastníků ze zřizované sféry zaznívalo, že projekty koprodukce často vznikají jako „něco navíc“, resp. jsou tak vnímány. Je ke zvážení, zda a do jaké míry redukovat počet vlastních projektů, a naopak počítat s koprodukci, které mohou mít řadu pozitivních dopadů (viz kapitola 2 Přínosy koprodukce).

3.2. Předpoklady úspěšné spolupráce

V rámci dílčích diskusí jsme s účastníky projednávali rovněž předpoklady úspěšné spolupráce. Debatující se shodli na následujících bodech, které zvyšují pravděpodobnost úspěchu a které jsou podstatné i z hlediska budoucího rozvoje koprodukčních projektů:

- Koprodukčním spolupracím obecně prospívá, když se na nich podílí partneři, kteří se vzájemně znají a důvěřují si, resp. jsou otevření k tomu se vzájemně poznat, pochopit, respektovat a ve prospěch věci využít vlastní odlišnosti. Perspektiva možné kontinuity a rozvoje je tím, co zapojené aktéry motivuje ke spolupráci.
- Koprodukcím pomáhá, je-li jim v organizacích věnována systematická a kontinuální péče. Prakticky to znamená, mít konkrétního pracovníka/pracovníky (dle velikosti organizace), kteří se rozvoji koprodukční spolupráce věnují a v problematice se orientují.
- Nemá-li kulturní aktér zkušenosti s koprodukčními projekty, je vhodné začít s malými formáty či spoluprací se zkušenějším partnerem. Účastníci debaty doporučovali poohlížet se i po zkušenostech v zahraničí, které často vnímali pozitivněji (např. projekty na ose produkční dům – festival – nezřizovaná scéna).
- Pro tvůrčí i organizační proces je podstatné, aby byla koprodukční spolupráce založena na vyrovnaném partnerství zapojených subjektů, důvěře a vzájemné znalosti.
- Koprodukcí je třeba nevnímat jako nadstavbu a něco navíc. Je však třeba počítat s tím, že koprodukční projekty vyžadují svůj autonomní čas, energii a peníze.
- Koprodukcí je možné vnímat jako politický model. Je třeba hledat shodu více aktérů, ať už na úrovni jednotlivých uměleckých subjektů a jejich součástí (umělecký tým, dramaturgie, technická složka, produkce atd.), tak na úrovni města, kraje apod. Nelze opomíjet ani diváka, resp. toho, komu jsou výsledky koprodukce určeny. Otázka, co je účelem koprodukce, by neměla zůstat nezodpovězena.
- Z hlediska externích podmínek pomáhá rozvoji koprodukční spolupráce víceletá forma finanční podpory, která umožňuje dlouhodobější plánování tvůrčích aktivit.

4. Možnosti dalšího bádání a rozvoje

Realizovaný výzkum, který je možné z mnoha důvodů považovat za pilotní, odhalil **oblasti a témata**, kterým je vhodné se **dále hlouběji věnovat**. Diskutovány byly například legislativní podmínky spolupráce, potřebnost statutu umělce, proměna grantových schémat směrem k větší podpoře koprodukčních projektů, potřeba kontinuálního budování a rozvoje vzájemných vztahů mezi institucemi různého typu i jednotlivými profesemi, otázka dalšího vzdělávání pro producenty či agenturní podpora udržitelnosti výsledků koprodukčních projektů.

V souvislosti s koprodukci je vhodné se dále soustředit na následující oblasti:

Networking: Jak bylo zmíněno v diskusi o překážkách spolupráce, účastníci by přivítali více možností pro setkávání, předávání zkušeností, kontinuálního budování a rozvoje vzájemných vztahů a důvěry. Obecně je pak třeba zprostředkovávat pochopení toho, jak funguje zřizovaná a nezřizovaná sféra a koprodukční prostředí.

Plánování a řízení koprodukčních projektů: V rámci tématu koprodukce je vhodné diskutovat a zaznamenávat příklady dobré praxe v celém životním cyklu tohoto typu projektů. Je důležité umět pojmenovat specifika koprodukční spolupráce a ty následně vysvětlovat zainteresovaným stranám včetně interního prostředí. Aktéři by měli znát charakter koprodukovaného projektu, na kterém spolupracují. Velký důraz je třeba klást na komunikaci na ose dramaturgie projektu – organizačně-produkční složka a vnímat, že rozpočet je stejně důležitý jako dramaturgický záměr, zázemí či lidské nasazení. Stejně tak je nutné vymezit vztah ředitel(é) x producent (otázka pravomocí, zodpovědností a kompetencí).

Smluvní otázky koprodukční spolupráce: Účastníci debat by přivítali vzory koprodukčních smluv s širším výkladem, stejně jako poradenství/právní praktikum ve vztahu k různým smluvním záležitostem souvisejícím s koprodukčními projekty (ošetření pracovních vztahů, autorsko-právní otázky atp.).

Status umělce: Zvláště ze strany zástupců nezřizované scény zní apel na dořešení statutu umělce, který je podstatný nejen ve vztahu k zahraničí, ale i českému prostředí. Podmínky pro práci na volné noze se různí. Není zřejmé, kam pracovníky a jednotlivé profese zařadit.

Oblast řízení kultury a kulturní politiky: Nadále je vhodné se věnovat diskusi o způsobech hodnocení uměleckých projektů tak, aby se primárně neorientovalo jen na výkonové ukazatele kvantitativního charakteru. Na stole leží otázka, do jaké míry je možné nadprodukcí individuálně realizovaných projektů řešit menším množstvím koprodukcí, v nichž je zapojeno více aktérů. S tím souvisí i potřeba jasně deklarovat benefity koprodukcí a pojmenování toho, proč je realizovat a co je jejich přidaná hodnota. Přínosy koprodukce a společnou vůli spolupracovat komunikovat směrem k dalším zainteresovaným stranám (veřejnost, politikové, grantové programy).

Oblast dotačních a grantových programů: Nadále se věnovat možnostem nastavení dotační a grantové podpory ve vztahu ke koprodukčním projektům. Analyzovat příklady dobré praxe z existujících programů a možnosti jejich implementace (např. principy financování koprodukčních projektů založené na pravidlech Kreativní Evropy – rozpočet dán na celý projekt, dohoda partnerů určuje jeho rozdělení, je možné jej flexibilně upravovat v průběhu realizace, samozřejmě s ohledem na pravidla grantového programu).

Vzdělávání a další rozvoj pro úspěšnou realizaci koprodukčních spoluprací: účastníci diskusí otevřeli otázku dalšího vzdělávání pro tzv. divadelní producentství, které by umožňovalo nabýt znalosti a kompetence pro úspěšné působení v oblasti koprodukčních projektů.

Závěr

Cílem našeho projektu bylo zmapovat současný stav uměleckého/dramaturgického a produkčního klimatu mezi kulturními aktéry z oblasti scénického umění, zájímavými se o/realizujícími koprodukční projekty. Vedle identifikace přínosů a očekávání, které ve vztahu k těmto spolupracím zástupci zřizované a nezřizované scény mají, se výzkum zaměřil rovněž na pojmenování souvisejících problémů, potřeb a překážek. Právě část zabývající se limity se ukázala jako zásadní pro další práci s tématem, formulaci možných intervencí směřujícím k rozvoji prostředí podporujícího koprodukce a jejich implementaci například do stávajících či budoucích dotačních programů určených na podporu kultury a umění, a to souladu se závazným dokumentem vydaným Ministerstvem kultury ČR „Přehled cílů a opatření v rámci Státní kulturní politiky 2021-2025+“, kde se mimo jiné uvádí:

Cíle 1: Zvyšování dostupnosti a přístupnosti kultury – Podpora decentralizace kulturní nabídky skrze spolupráci a síťování v kulturním a kreativním sektoru – Opatření: Dle rozpočtových možností MK založí pravidelné dotační řízení podporující decentralizaci kulturní nabídky v ČR. Mezi možné nástroje patří rozdělené programy síťování včetně podpory rezidencí, koprodukcí či speciálního dotačního titulu (viz program Doppelpass v Německu). Podpořena může být mobilita umělců i děl. Cílem je předejít vzniku tzv. kulturních pouští a rovnoměrněji rozložit kulturní nabídku v ČR.

Aby bylo možné koprodukční prostředí dále rozvíjet, je nutné se soustředit na zvýšení informovanosti o možnostech, podmínkách, přínosech a rizicích souvisejících s realizací koprodukčních projektů, včetně poskytnutí odpovídající informační podpory (příklady dobré praxe, kazuistiky, návody); zvýšení informovanosti o specifických koprodukčních projektech na straně poskytovatelů veřejných dotací a jejich administrativního aparátu; podporu síťování a vzájemné sdílení zkušeností s přípravou, plánováním a realizací koprodukčních projektů mezi kulturními aktéry ze zřizované a nezávislé scény; osvětu zaměřenou na problematiku absence statutu umělce/umělkyně.

Právě k poslednímu bodu, problematice spojené se statutem umělce/umělkyně, přitáhlo mapování pozornost. V diskusích se ukázalo, že řada kulturních aktérů má o koprodukční projekty zájem, avšak naráží na obavy související s legislativní, resp. smluvní stránkou věci, vyplývající z nedostatku informací o možnostech uchopení koprodukce, a to jak po stránce smluvní (jasné vymezení práv a povinností partnerů, otázka ošetření vztahu ke sdíleným prostorům, nastavení pracovních dohod, problematika daňových odvodů či bilaterálních smluv se zahraničím apod.), tak po stránce realizační (specifika koprodukcí v oblasti zajištění pojištění, propagace, sponzoringu, bartrových plnění, vzájemných zápočtů atd.). Důležitým tématem se stalo ukotvení jednotlivých aktérů/realizátorů, vymezení jejich profesní pozice a ošetření pracovního vztahu k projektu (souvisí s pojištěním jednotlivých pracovníků, výrobními procesy, touringem či budoucím hostováním/provozováním výsledků projektu). V diskusích se příliš nebral zřetel na podmínky fungování osob samostatně výdělečně činných (otázka sociálního zabezpečení, minimálních měsíčních plateb pojistného na nemocenské pojištění a veřejné zdravotní pojištění, existence dalších závazků a s ní související nemožnost vyblokovat či čas pouze a jen pro koprodukční projekt). K realizátorům se spíše přistupovalo jako k osobám zaměstnaným, tedy s pevným zázemím a možností plně se “nárokovat” čas výkonných umělců a umělekyní. Právě v této oblasti by svou roli mohl hrát diskutovaný status umělce/umělkyně, který by měl například jasně vymezit jednotlivé nezbytné umělecko-technické profese.

Co se dotačního programu na podporu koprodukcí týče, možnost okamžité implementace nového dotačního programu na úrovni Ministerstva kultury není s ohledem na výše uvedené skutečnosti a disponibilní finanční prostředky reálná a proveditelná. Co zůstává ke zvážení, je úprava nastavení stávajících dotačních titulů, konkrétně programu „Kulturní aktivity“, ať už jde o uznatelnost nefinančních plnění v rámci rozpočtů (materiální plnění, úhrada služeb třetí stranou), společný rozpočet všech koprodukčních partnerů (žadatel předkládá celkový rozpočet, dle dohody

partnerů se určuje jeho rozdělení, včetně případných změn v průběhu realizace – to vše s ohledem na pravidla dotačního programu) nebo evaluaci již zrealizovaných projektů a aplikaci kritéria úspěšně zrealizovaných koprodukcí jakožto hodnotícího parametru. Ruku v ruce s tím jde nutnost dále zpřesnit pojem koprodukce pro oblast scénických umění, ať už pro potřeby zmíněných dotačních řízení, nebo pro ujasnění chápání pojmu na straně kulturních aktérů, kteří koprodukční spolupráci zvažují nebo již realizují. Dá se očekávat, že poptávka po dalším vydefinování podmínek a pravidel spojených s koprodukční praxí poroste. Stejně tak bude dobré si pro oblast scénických umění do budoucna vyjasnit vztah a definici pojmů produkční – producent – koproducent.

Mapování přineslo i neplánované vedlejší efekty. Diskuse o koprodukcích vyzdvihla obecnější téma vzájemné spolupráce, která jakoukoli potřebu „koprodukce“ motivuje. Vedle produkčně-provozní roviny, které byla věnována velká pozornost z části v Brně a zejména v Ostravě se, objevila obrovská rezerva v saturaci potřeby vzájemné spolupráce v rovině dramaturgie. Diskuze poukázaly na absolutně chybějící struktury (platforma, asociace, pravidelné setkávání) v oblasti dramaturgické spolupráce. Výchozí bod diskuzí, kterým byla otázka na potenciál spolupráce mezi nezávislou scénou a velkými zřizovanými institucemi (Národními divadly), se ukázal být plodný právě poukázáním na tento chybějící aspekt české divadelní scény (nyní již napříč nezávislou scénou a všemi ostatními zřizovanými formami divadelních institucí). Konkrétním výsledkem ročních debat a mapování je v tomto případě pojmenování nutnosti založit nějakou formu asociace dramaturgů a dramaturgyň. Konkrétní kroky, které k takové asociaci povedou, budou předmětem diskuzně-pracovní platformy nazvané „Ne-viditelná dramaturgie“, která odstartuje v únoru 2023 na 21. ročníku festivalu Malá inventura v Praze a bude pokračovat v květnu téhož roku v Brně v rámci festivalu Divadelní svět Brno 2023. Mapování se tak stalo výrazně produktivní i v rovině bezprostředního efektu, který mělo a bude mít na chod a rozvoj divadelní kultury v ČR.

SEZNAM ZDROJŮ

Citované prameny:

Co-production [online]. [cit. 2023-01-16]. Dostupné z:
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/co-production>

Koprodukce. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 23. 11. 2022 [cit. 2023-01-16]. Dostupné z:
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Koprodukce>

Koprodukce. *Barrandov je film*. [online]. Praha: Barrandov Studio, 2023 [cit. 2023-01-16]. Dostupné z: <https://www.barrandov.cz/o-nas/koprodukce/>

STAINES, Judith, Sophie TRAVERS a M. J. CHUNG. *International Co-Production Manual: the journey which is full of surprises* [online]. Brussels: IETM (international network for contemporary performing arts), 2011 [cit. 2023-01-16]. ISBN 978-2-9601106-0-9.

Použité prameny:

Dílčí shrnutí členů řešitelského týmu (Barbora Gregorová, Marta Ljubková, Petr Pola, Adriana Světlíková), kteří se podíleli na facilitaci debat v Brně a Ostravě

Dotace kultura z rozpočtu města Brna [online] Statutární město Brno, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://dotace-kultura.brno.cz/SitePages/Home.aspx>

Pracovní záznamy a fotodokumentace z pracovních setkání v Praze, Brně a Ostravě

Profesionální umění [online]. Ministerstvo kultury ČR, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/profesionalni-umeni-cs-1122>

Program podpory v oblasti kultury a umění v roce 2023 pro jednoleté dotace a pro víceleté dotace na léta 2024-2027 [online]. Hlavní město Praha, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: https://kultura.praha.eu/jnp/cz/granty/archiv/programove_dotace_2023/program_podpory_v_oblasti_kultury_a.html

Program podpory kultury a zachování kulturního dědictví na území statutárního města Ostrava v letech 2021 – 2024 [online]. Statutární město Ostrava, 2020 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.ostrava.cz/cs/urad/hledam-informace/dotace/kultura-a-volny-cas/kultura/vyberove-rizeni-na-poskytnuti-dotaci-v-oblasti-kultury-pro-rok-2023/manual-2023-aktual>

Přehled cílů a opatření v rámci Státní kulturní politiky 2021-2025+“. Ministerstvo kultury %ČR, ?.

ZARODŇANSKÁ, Daniela. *Repertoárové divadlo v mezinárodním prostředí*. Brno, 2022. Disertační práce. Janáčkova akademie múzických umění.

Webové stránky s příklady koprodukčních projektů:

1000 VĚCÍ, CO MĚ SEROU ANEB TVOJE BÁBA JE KOMEDIE [online]. Divadlo pod Palmovkou, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.podpalmovkou.cz/inscenace-13-1000-veci-co-me-serou-aneb-tvoje-baba-je-komedie>

Jazmína Piktorová, Sabina Bočková: *Mikrosvěty / premiéra* [online]. Studio Alta, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.altart.cz/program/jazmina-piktorova-sabina-bockova-mikrosvety-premiera/>

Lenka Vágnerová: *Riders* [online]. Městská divadla pražská, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.mestskadivadlaprazska.cz/inscenace/1737/riders/>

Muž vlastní penis, vagina vlastní ženu [online]. Spitfire Company, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.spitfirecompany.cz/repertoar/Muž-vlastn%C3%AD-penis%C3%AD-vagina-vlastn%C3%AD-žen-u->

O FUKU [online]. Festival umění a kreativity ve vzdělávání, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://fuk.education>

Prezidenti [online]. Spitfire Company, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.spitfirecompany.cz/repertoar/PREZIDENTI->

PROJEKT TA ČR 2019-2021 [online]. Divadlo Aldente, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.divadloaldente.cz/nas-vyzkum/test-vyzkum/>

Růžový samuraj / Příběh zuřivého větru [online]. Burkicom, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.burkicom.com/repertoar/ruzovy-samuraj/>

Temporary collective: Happening DUETY / festival TANEC PRAHA 2020 [online]. Národní galerie Praha, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.ngprague.cz/udalost/2965/festival-TANEC-PRAHA-2020>

What'SAP – Exchange of Social Art Practices [online]. Divadlo Archa, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://omnium.nebrat.cz/cz/what-sap.html>

ZABIJAČKA – HLADOVÝ JE VŽDYCKY SMUTNÝ, NACPAT BŘÍŠKO, TO JE NUTNÝ [online]. Vzlet, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://vzlet.cz/program/zabijacka#>

SEZNAM PŘÍLOH

A – Úvodní slovo k diskusi v Praze

B – Závěrečná zpráva z pracovní skupiny v Brně

C – Závěrečná zpráva z pracovní skupiny v Ostravě